

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

XIV. Declaratur 13. excommunicatio aduersus appellantes à grauamine &
executione litterarum Apostolicarum ad potestatem laicam, & aduersus
impedientes accedentem ad curiam Romanam pro negotiorum & ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

sunt. Primum enumerantur omnes recurrentes ad curiam Romanam causa negotiorum. Sed an personaliter recurrere debeant sufficiat si per alios, vel per litteras recurrant? difficultate non caret. Nam verbum *recurrere*, ut constat ex eius propria significatione, indicat iterum currere non literis, sed personali motu, & cursu. Neque obest quod Textus dicat per se, vel per alios: nam hæc particula non aptatur offensis, sed offendentibus, ut consideranti perspicuum erit. Quapropter Hugolinus in *presenti* §. 1. num. 2. vers. quinto in excommunicationem, probabile censet recurrentem per litteras hac excommunicatione non protegi, bene tamen qui per se, vel per alios ad Romanam curiam recurrit. Nihilominus tenenda est communis sententia affirmans quemlibet recurrentem ad Sedem Apostolicam siue personaliter, siue medio Procuratore, siue per litteras recurrat hac censura protegi. Quia esto tenentia proprietate verbi latini recursus indicet repetitum personalem cursumque speciato Canonico stylo, & praxi recepta is ad iudicem recurrit pro negotiis decidendis qui in eum iudicem negotia decidenda transferit, tamen ad ipsum personam non accedat. Argum. *cap. qualiter de accusationibus, & cura ex litteris de vestitur. spoliator. Cap. licet ex his seipso, de foro competenti. Sic Sayus lib. 3. cap. 16. num. 3. Duardus Canon. 12. q. 3. lib. 9. praxi. cap. 20. num. 3. 16. Bonac. aliis relatis 1. 7. de censur. in parte. disp. 1. quasi. 12. punct. 1. num. 2. Parum. numero 1. Alterius disputat. 13. capit. 3. verbo per se, Reginald. autem refert cuiusmodi conditionis sit recurrentis; nam est hæreticus, & infidelis sit hac excommunicatione protegius; quia hac excommunicatione non tam in fauorem recurrentium, quam in fauorem Romanæ curiæ, & illius negotiorum promotionem lata est, qui finis ex protectione cuiuslibet recurrentis obtinetur, ut bene tradit Hugolinus in *presenti* §. 1. n. 2. vers. quinto. Alterius *disputat. 13. cap. 3. post princ.* Bonac. *part. 2. num. 3.**

Secundo continentur prosequentes in eadem curia Romana negotia incepta. Tertio extenditur ad eorum defensores, uti sunt Procuratores, Advocati, gestores, & quicumque alii siue mandato accepti, siue non procurent expeditionem negotiorum ad Romanam curiam recurrentium. Item Iudices, seu Auditores super dictis causis, vel negotiis deputati à Romana curia, tamen extra curiam morentur. Quod intelligendum est, cum adhuc negotium in Romana curia pendet. Secus verò si causa decidenda integrè illis committatur, quia eo casu dici non possunt esse Iudices recurrentium ad Romanam curiam, cum iam curia Romanæ recursus finitus sit.

Ut verò prædictæ personæ hac excommunicatione protegantur debent ad curiam Romanam recurrere causâ alicuius negotij expediendi, vel in ea negotiorum prosequendi. Quare si ob alios fines curiam Romanam pergant hac protectione non fruuntur, ut notant omnes prædicti Doctores, & constat ex verbis Textus, ibi: *Super eorum causis, & negotiis recurrentes, & iterum occasione causarum, vel negotiorum huiusmodi.* Quod adeo verum est, ut si negotiis finitis in curia commoventur, vel domum redeant sub hoc privilegio non comprehenduntur, quia eo tempore non sunt recurrentes pro causis, & negotiis nec ea prosequentes, sed fuerunt recurrentes, & prosequentes. Hic verò Canon solum recurrentibus, & prosequentibus negotia & eorum defensoribus dum actu defendunt fauere intendit, ut bene aduersus alios tradit Bonac. *disp. 1. q. 1. num. 2. n. 4. & 5.*

Denique extendit Pontifex excommunicationem ad eos qui per se, vel per alios directè, vel indirectè delicta huiusmodi committere, exequi, vel procurare, aut in eisdem auxilium, consilium, vel fauorem præstare non verentur cuiuscunque præminentia, vel dignitatis fuerint. Ex quibus manifestè constat non solum concurrentes per se directè; sed etiam per alios indirectè ad prædicta delicta patranda in hac excommunicationem incidere. Dicitur autem directè per alios concurrere, si iubeas, consulas, auxiliis in his delictis. Indirectè verò si iubeas, consulas, auxiliis eam actionem, ex qua prædicta delicta sequuntur. Sicuti si sciens in aliqua via adesse latrones qui viatores deprædantur, consulas, & persuadeas recurrentem ad Romanam curiam, vel ea via transeat ea intentione, ut à latronibus deprædetur. Sicuti docet Hugolinus in *presenti* §. 1. num. 1. vers. 3. Alterius *disp. 13. cap. 2. Duardus can. 9. num. 4. Reginald. lib. 9. praxi. cap. 20. n. 318. Bonac. disp. 1. de censur. q. 13. part. 3. n. 6. ubi alia exempla refert.*

Requiritur tamen, (ut sæpè dixi) vexationem cum effectu subsequi; aliàs consilium, seu fauor excommunicationem non inducent: quia cum non prohibeantur per se, sed ratione vexationis, & ad illam vitandam, vexatione non subsequuta cessabit pena consilio, auxilio, vel fauori imposta. Vti notatur Hugolinus. Alterius, & Bonac. *locis allegatis.* Insuper requiritur, ut malo animo, & scienter consilium, auxilium & fauor ad offensionem præstetur, ut manifestè indicant illa, verba textus, *præstare non verentur*, quæ præsumptionem indicant. Quare debet esse conscius offensum ad Sedem Apost.

recurrere, & in odium illius recursus præstare consilium, auxilium, vel fauorem offendenti, ut bene docuit Reginald. *lib. 9. praxi. cap. 20. num. 3. 17. Duardus in presenti qu. 9. num. 9. ad finem. Alterius disp. 13. cap. 2. ad finem. Bonac. disp. 1. q. 13. p. 3. num. 6.*

Aliquibus, ut Alterius *disp. 13. cap. 2. vers. quæret aliquis*, placet te hac censura ligari, si ratas habeas prædictas actiones. eo quod ratihabitio mandato comparatur, & ratum habens delictum videtur saltem indirectè delicto cooperari. Sed rectius docuit Hugolinus in *presenti* §. 1. num. 1. vers. item locum. Duard. *can. 11. quasi. 9. num. 3. Fillucius tractat. 16. cap. 7. quasi. 12. numer. 181. Bonac. tom. 3. de censur. disp. 1. q. 13. punct. 3. num. 7.* Etenim ratihabitio delictum factum subsequitur, igitur illius causa esse non potest. Neque obest quod mandato comparetur, quia id fictione iuris contingit, non tamen propriè; idèoque censura afficiens mandatum extendi non potest ad ratum habentem, nisi à iure facta fuerit extensio.

Gravior dubitatio est; An si prædicta delicta non impediatur, cum facili possis in hac censuram incidere? Affirmat Duardus *dicto can. 11. qu. 9. num. 7. Alterius disp. 13. cap. 2. dub. 3. Fillucius tractat. 16. cap. 7. num. 182. casu quo his persona publica, & ex prava intentione impediendi recursum ad curiam Romanam omittas impedire offensionem; quia peccas contra iustitiam, & censuris causa offensionis saltem indirecta. Nihilominus oppositum probabilius censo cum Bonac. *disp. 1. q. 13. punct. 3. num. 8.* si solum non impediendo offensionem concurras, quia non impediendo offensionem moraliter tantum ad illam concurras, & contra officij publici obligationem. At Textus de concursu physico, & reali loquitur, non de morali nisi per mandatum, & consilium, ut constat ex illis verbis per se, *vel per alios directè, vel indirectè delicta huiusmodi committere, exequi, vel procurare non verentur.* Ergo ex vi illius negatiui concursus hac censura ligari nequis.*

PUNCTUM XIV.

Declaratur decimatertia excommunicatio aduersus appellantes à grauamine, & executione litterarum Apostolicarum ad potestatem laicam, & aduersus impediētes accedentem ad curiam Romanam pro negotiorum, & gratiarum expeditione.

- 1 Referitur Textus.
- 2 Finis huius excommunicationis quis dicatur?
- 3 Hac materia hoc tempore maxime controuersa est.
- 4 Diuiditur in triplicem partem.
- 5 In prima parte excommunicantur qui friuolam appellationem prætexentes ad curiam sacularem, laicamque potestatem recurrunt.
- 6 Alij censent ob quamlibet appellationem hanc contrahi excommunicationem.
- 7 Alij censent solum appellationem friuolam hac excommunicatione puniri.
- 8 Resoluitur questio.
- 9 A quibus appellatio interponenda est?
- 10 Referuntur persona, quæ in secunda huius canonis parte excommunicantur.
- 11 Actiones quæ in hac parte sub excommunicatione prohibentur fieri debent occasione impediendi executionem litterarum Apostolicarum.
- 12 Non excommunicantur qui litteras Apostolicas non exequuntur, cum possint.
- 13 Si detineantur litteræ, quæ præsumuntur subreptitiæ eo tantum fine, ut Pontifex informetur, non videtur esse locus huic excommunicationi.
- 14 Neque item, si Princeps velit examinare, an litteræ Legati Pontifici veræ sint.
- 15 Hac excommunicatione non ligantur venientes impedire executionem litterarum, si de facto executio impedita non sit.
- 16 Expenduntur persona quæ in tertia parte huius canonis excommunicantur.

Decimatertia excommunicat, & anathematizat Pontifex omnes tam Ecclesiasticos, quam sæculares cuiuscunque dignitatis, qui prætexentes friuolam quamdam appellationem à grauamine, vel futura executione litterarum Apostolicarum etiam in forma Breuis tam gratiam, quam iustitiam concernentiam. Necnon citatiois, inhibitois, sequestrois, monitoriois, processuum, executoriarum, & aliorum decretorum à nobis & à sede Apostolica, seu Legatis, Nuntiis, Præfidentibus, Cameræ Apostolicæ Auditoribus, Commissario, aliisque Iudicibus, & Delegatis Apostolicis

emanatorum, & quæ pro tempore emanauerint; aut aliàs ad curias sæculares, & laicam potestatem recurrunt, & ab ea instante etiam filci procuratore, vel aduocato appellationes huiusmodi admitti, ac litteras, citationes, inhibitiones, sequestra, monitoria, & alia prædicta capi, & retineri faciunt. Quivē illa simpliciter sine eorum beneplacito, & consensu, vel examine executioni demandari, aut ne Tabelliones, & Notarii super huiusmodi litterarum, & processuum executione instrumenta, vel acta conficere, aut confecta parti cuius interest tradere debeant, impediunt, vel prohibeant, ac etiam partes, seu eorum agentes, Notarios, & executores, subexecutores litterarum, citationum monitoriorum, & aliorum prædictorum capiunt, percipiunt, vulnerant, carcerant, detinent, ex ciuitatibus, locis, & regnis eiciunt, bonis spoliunt, pœterrefaciunt, concutiunt, & comminantur per se vel alium, seu alios publicè, vel occultè. Quivē aliàs quibuscunque personis in genere, vel in specie, ne pro quibusvis eorum negotiis prosequendis, seu gratis, vel literis impetrandis ad Romanam curiam accedant, aut recursum habeant, seu gratias ipsas à dicta Sede impetrent, seu impetratis vntantur directè, vel indirectè prohibere, statueri, seu mandare, vel eas apud se, aut Notarios, seu Tabelliones, vel aliàs quomodolibet retinere præsumunt.

2. Constat hanc excommunicationem latam esse in defensionem auctoritatis Sedis Apostolicæ, quæ sine dubio labefactur actionibus in hoc canone prohibitis, ideòque eas præstans sacrilegus est, vtpote Sedis Apostolicæ auctoritatem offendens. Sicuti ex communi tradit Caietan. *verbo Excommunicationis, cap. 29.* Sayrus *lib. 3. de hæresi, cap. 17. num. 1.* Filiucius *tract. 16. q. 4. num. 192.* Reginald. *praxi lib. 9. cap. 21. num. 320.* Bonacina *disp. de censur. bull. q. 14. p. 1. m. 1.* Et alij communiter.

3. Materia huius canonis hoc tempore maximè controversa est, eo quod videamus in Hispania, & Gallia sæpè à graamine, & executione litterarum Apostolicarum ad sæculares potestates appellari, & prætextu violentiæ impediendæ, Cõsiliarij Regis illarum executionem impediunt, qui omnes videntur sub hoc canone comprehendi, nisi fortè auctoritas Doctorum maximè Couarru. *lib. 1. pract. qq. c. 33. à numero 1.* affirmantium id licitum esse, eos excuset: quam doctrinam latè, & eruditè impugnat Ioan. Azor. *tom. 1. instit. moral. lib. 9. cap. 14.* per plures quæstiones, maximè q. 6. eamque examinauimus *tract. 12. de immunit. person. Ecclesiasticæ. p. 12. in fine.*

4. Hic canon claritatis gratiã in tres partes communiter à Doctoribus diuiditur. Prima est aduersus offendentes iurisdictionem Sedis Apostolicæ, qui prætextu alicuius frivole appellationis à graamine, seu executione litterarum Apostolicarum ad curiam sæcularem, laicamque potestatem recurrunt, & ab illa huiusmodi appellationes admitti procurant, litterasque capi, & retineri faciunt. Secunda est aduersus eos qui præfatarum litterarum executionem aliquo modo impediunt, vel prohibent. Tertia est contra eos qui accedentes ad curiam Romanam pro negotiis prosequendis, aut litteris, seu gratis impetrandis prohibent directè, vel indirectè ne accedant, nève recurrant, & ne impetratis vntantur, quique prædictas litteras apud se, vel alios detinere præsumunt.

5. In prima parte huius canonis variæ personæ excommunicationi subiiciuntur. Primò namque excommunicantur qui frivola appellationem prætextentes à graamine, & executione litterarum Apostolicarum ad curiam sæcularem, laicamque potestatem recurrunt. Secundò qui procurant huiusmodi appellationem admitti. Tertiò qui faciunt litteras Apostolicas, monitoria, & c. retineri. Et meritò excommunicatione ligantur. Nam cum appellatio semper sit à minori ad maius prouocatio, *Cap. omnis oppressus. Cap. si quis. Cap. placuit. 2. quæst. 6.* grauem iniuriam Sedi Apostolicæ infert qui ab eius litteris ad sæcularem potestatem appellat, siquidem ea appellatione potestatur sæcularem potestatem Sedi Apostolicæ superiorem esse, quod est absurdum.

6. Sed an ob quamlibet appellationem hæc excommunicatio contrahatur? Non ita certum est. Nam Textus dicit prætextentes frivola appellationem. Ergo (exclusà appellatione frivola, & positã iustã hæc excommunicatio non contrahitur. Bonac. aliis relatis *disp. 1. q. 14. punct. 1. num. 2.* censet ob quamlibet appellationem incurrì, eã motus ratione, quia quemlibet appellatio quantumvis procedat ad manifestam iniuriam, & graueni iudicis Apostolici propulsandum est vana inanis & nullius momenti, vtpotè facta ad Iudicem non superiorem, sed potius inferiorem, & in detrimentum libertatis Ecclesiasticæ, cuius immunitas cuiuslibet bono priuato præferenda est. Item est facta sine legitima causa, cum nulla adesse possit, quæ iurisdictionem Iudici sæculari concedat aduersus Iudicem Ecclesiasticum. Neque obest quod sic appellans alia via quam inuocatione sæcularis auxilij non possit iniuriam sibi factam propulsare: quia adhuc tenetur eam sustinere, ne libertas Ecclesiastica detrimentum

patiat, & aperitur via iurisdictionem Ecclesiasticam labefactandi.

7. Econtrà Sayrus *lib. 3. de hæresi casuum conscient. cap. 17. numero 3.* probabile reputat solam eam appellationem excommunicatione innodari, quæ frivola est ex parte appellantis, & ex defectu sufficientis causæ. Cum autè appellatio quæ ad propulsandam iniuriam certò cognoscitur, & quæ aliã viã repellere non potest, dici nequeat appellatio frivola, hanc excommunicationem hæc appellatio inducere non potest. Etenim si quælibet appellatio ad sæcularem potestatem hanc inferret excommunicationem; vt quid Pontifex vsus est verbo *prætextentes*, & verbo *frivolam*, facilius namque suam intentionem expliciter affirmans hac excommunicatione innodari qui appellatione interpositã à graamine, & executione litterarum Apostolicarum ad curiam sæcularem, & laicam potestatem recurreret; & absque eo quod aliis verbis relictis vsus fuisset.

Ceterum ego existimo plerumque recurrentes ad curiam sæcularem, laicamque potestatem pro impediendo graamine, & executione litterarum Apostolicarum hac excommunicatione ligari; quia appellationem frivola prætextunt. Quippè sic recurrentes appellationem interponunt non quidem ad curiam sæcularem, sed ad Pontificem, eiusque Legatum, vt ex praxi constat; at quia non habent animum hanc appellationem prosequendi, sed solum verbo tenus proponunt, eã de causa appellationem prætextere, id est fingere dicuntur, frivola namque, & inanem: cum re vera recursum ad curiam sæcularem tantum intendunt. Quod satis insinuat Pontifex puniens recursum ad curiam sæcularem prætextu frivole appellationis, omittens appellationem ad curiam sæcularem esse factam, quasi supponens ad curiam sæcularem non appellationem, sed recursum fieri. Præterquam quod aduerbium illud *alias* indicat etsi alio modo quam per appellationem ad curiam sæcularem recurratur, hac excommunicatione comprehendi. Vti notauit Bonac. *disp. 1. q. 14. p. 1. num. 24.*

Notanter dixi *plerumque* hac excommunicatione innodari recurrentes ad curiam sæcularem, interpositã frivola appellatione, quia plerumque recurrunt non pro manifesto, sed dubio, & præsumpto graamine impediendo. At si in caso manifeste iniuriae, & graaminis recursus contingeret non videtur improbabile sic recurrentem, & auxilium potestatis sæcularis implorantem ab excommunicatione immunem esse; quia non est verisimile velle Pontificem, & Ecclesiam iniuriarum suis armis protegere, & se defendentem punire. Quod si dicas hanc defensionem illicitam esse, vtpotè in præiudicium libertatis Ecclesiasticæ, cuius immunitas vtpotè commune bonum cuiuslibet priuato præferendum est, obstat quia Ecclesia nemini concedit iurisdictionem ad iniuriam, graaminemque iniustum inferendum, cum non sit potestas in defensionem, sed in adificationem. Ergo potestas sæcularis iniustitiam impediens iurisdictioni Ecclesiasticæ non contradicit, neque eius immunitatem lædit. Quod à fortiori procedit, cum appellatio facta est ad Sedem Apostolicam vel eius Legatum, & iudex executor eam admittere renuit, & nulla via suppetit impediendi graueni, nisi recurrendo ad sæcularem curiam, vt cogat appellationem iustè factam admitti. Tunc enim non recurrit ad curiam sæcularem pro appellatione frivola admittenda, quod in Bulla prohibetur, sed pro impedienda violentiã, & iniuria denegatæ appellationis. Præterea litteræ Apostolicæ obtenatæ ex falsa causa, & contra ordinem iuris iurepræcise sunt, & contra Pontificis voluntatem, qui nullatenus vult vt executioni mandentur. Ergo sæcularis potestas earum executionem impediens voluntati Pontificis conformatur, eamque iustam præstat. Non igitur ob hanc actionem excommunicatio imponenda est. Deinde confugiens ad Iudicem sæcularem tanquam priuatum personam, vt damnum iniustè, ex litteris Apostolicis inferendum impedit hac excommunicatione non ligatur, teste Bonac. *disp. 1. quæst. 14. part. 1. num. 7. & 24.* Tum quia rem præstat iustam. Tum quia Pontifex excommunicat recurrentes ad curiam sæcularem, laicamque potestatem; qui autem ad Iudicem vt priuatum personam recurrit, non ad potestatem laicam formaliter recurrit. Ergo neque ligari debet qui ad potestatem laicam in eo casu recurrit; nam defensio innocenti quæ priuata personæ conceditur, à fortiori publicæ concedenda est.

Appellatio interponenda est à graamine vel litterarum Apostolicarum etiam in forma breuis gratiam vel iustitiam continentium, tum citationum, seu vocationum per Nuntium, Epistolam, vocem præconis, vel edictum, iuxta *leg. 1. ff. de in ius vocando*, tum inhibitionum, seu prohibitionum, ne aliquid fiat, ne interceptum prosequatur, tum sequelstrum quibus res mandatur apud aliquem deponi. Tum monitorialium, quibus quis monetur, seu citatur absque causa cognitionis, apposita clausula. *Si senserit se grauum:* tum processuum, quibus acta iudicij publico Notario conscripserint, tum executorialium, quibus executio committitur.

titulum a liorum decretorum quocunque nomine nunciantur a summo Pontifice, eiusque iudicibus expeditorum, scilicet Legatus, Nuntius, Praesidentibus Palatii, & Camere Apostolicæ Auditoribus, Commissariis, aliisque iudicibus, & delegatis Apostolicis. Sed an sub nomine decretorum supplicationes summo Pontifici factæ, & ab eo, vel eius Vicecancellario signatæ continentur? Variant Doctores. Negat Reginald. lib. 9. cap. 21. num. 33. quia nomine decretorum intelligi debent quæ ab ipso Pontifice, eiusque iudicibus promanant: at supplicationes non à Pontifice, sed à supplicanti bus promanant, tamen earum signatio à Pontifice facta fuerit. At Filiucius tract. 16. cap. 8. q. 3. n. 198. contrarium verius censet, quam opinionem probabilissimam reputat Bonac. disp. 1. de cens. q. 14. p. 1. n. 17. Nam eo ipso, quo Pontifex supplicationibus annuit, easque signat, verum est dicere à Pontifice decretas esse.

10 In secunda parte huius canonis excommunicantur primò impediens, seu prohibentes executionem prædictarum litterarum, siue impediens, & prohibens absolute, siue absolute eorum consensu. Secundo impediens, & prohibentes, ne Tabelliones, & Notarii super huiusmodi litterarum, & processuum executione instrumenta, vel acta conficiant, aut confecta parti cuius interest tradant. Tertio omnes illos qui capiunt, percutiunt, vulnerant, carcerant, detinent, eiciunt ecclesiasticis locis, & regnis, spoliant bonis, perterrefaciunt, concutiunt, & committuntur per se vel alium, seu alios publicè, vel occultè habentes, seu impetrantes litteras prædictas, eorum agentes, consanguineos, affines, familiares, Notarios, executores, subexecutores litterarum, citationum, monitoriorum, & aliorum prædictorum.

11 Omnes actiones quæ in hac parte sub excommunicatione prohibentur fieri debent, occasione impediendi executionem litterarum Apostolicarum, cum finis constitutionis sit, ne his litteris impedimentum præstetur. Vti notavit Toler. in præfati excommunicat. 9. numero 4. Reginald. lib. 9. præfati cap. 21. num. 320. Bonac. disp. 1. q. 1. punct. 1. num. 8. Nec refert, an auctoritate publicè, vel privata actiones fiant, quia in hac parte Pontifex absolute loquitur, nec restringit ad magistratus, aliisque personas publicas. Idque indicat verbum illud publicè, vel occultè: quæ enim à magistratu quatenus talis est sunt, publicæ sunt. Ergo si occultè prædictæ actiones fieri possunt, signum est auctoritate privata fieri posse. Atque ita docuit Nauarr. cap. 27. num. 68. Vivaldus in præfati num. 9. c. aliis 7. Duarid. can. 13. quest. 9. numer. 1. Reginald. lib. 9. cap. 21. numero 328. Bonac. disp. 1. de censur. q. 14. p. 1. num. 9. Tamest Sayrus cap. 17. num. 6. Grassis lib. 4. cap. 18. num. 107. & Filiucius tract. 6. cap. 8. quest. 7. numero 202. non improbabiler censent solos magistratus, & iudices hac censura ligari. Et moueri possunt. Tum quia Textus loquens de his impediendis, mentionem facit tantum illorum, qui impedire, vel prohibere possunt simpliciter, vel sine eorum beneplacito, vel examine executionem litterarum: hæc prohibitio absoluta, vel cum examine solis personis publicis competit. Item Textus vitio illi pronominis relationis, Quæve illa simpliciter, &c. cuius proprium est referri ad præcedentia, at in præcedentibus solum est Pontifex locutus de curia seculari, laicæque potestate, ad quam frivolum præterentes appellationem recurrunt. Ergo hi tantum in hac secunda parte comprehenduntur.

Neque item referri an publicè, vel occultè fiant, an per se, vel per alios, quomodo quocunque enim operatur hæc inducunt censuram: ille autem per alios operari dicitur cuius mandato præstat actio, ut tradit Bonac. disp. 1. q. 14. p. 2. n. 11. Consilens verò impedimentum litterarum, vel illam ratam habens nequaquam hac censura comprehenduntur, quia horum nomine effectus non fit. Sicuti aduertit Bonac. dicto punct. 2. num. 12. & 13.

12 Notandum tamen est aliud esse impedire, vel prohibere litterarum executionem, aliud executionem non exequi, excommunicatio lata est aduersus impediens, vel prohibentes executionem, non verò aduersus non exequentes. Quare Prælati, cui litteræ exequendæ diriguntur, & Notarii, vel executor qui instrumenta conficere, vel confecta debet parti tradere, si ea præstare renuant in hac excommunicationem non incidunt, quia ii propriè non impediunt, vel prohibent: impedimentum namque, & prohibitio, si propriè sumantur actiones positivæ denotant executionis impedimentum. Qui verò renuit executionem præstare, seu ad eam cooperari, actionem positivam non præstat, sed negat actionem debitam, ac proinde non est positiva causa quod litteræ non mandentur executioni, sed negatiua, & consequenter hac censura non punitur. Sic tradit Nauarr. cens. 36. de sentent. excommunicat. Reginald. lib. 9. cap. 21. numero 324. & leg. Duarid. lib. 2. can. 13. questio 9. numero 10. Alterius disp. 14. capite 2. dub. 3. Bonacina de censur. in partic. disp. 3. quest. 14. punct. 2. numero 3. & 18.

13 Superest tamen triplex difficultas. Prima: an censetur contra hunc canonem procedere magistratus, qui probabiliter

credens litteras surreptitias esse eas detinet, illarumque executionem impedit, quousque summus Pontifex in orietur. Et quidem si eas detineret, vel ipse iudicium ferret, an valde fuit, sine dubio credo censura huius canonis comprehendit quia nemini alteri quàm à Pontifice deputatis datum est litteras Apostolicas examinare, & de earum valore iudicare. Et idem est si detineat, quousque Princeps conficius fiat, & consensum executioni præstet, cum executio litterarum Apostolicarum ex consensu Principis secularis nullatenus pendeat. At si litteræ detineantur præcisè, ut veritas illarum à Pontifice inuestigetur, probabile videtur esse sic detinentem non aduersari hunc canonem. Tum quia credendum est Pontificem loqui de litteris validis, non autem de invalidis, & quarum executionem iure ipso prohibet. Tum quia sic detinens non impedit absolute, vel absque eius consensu, sed beneplacito litterarum executionem, uti requiritur in dicto canone. Sed impedit quousque beneplacitum certum Sedis Apostolicæ accedat, ad cuius expectationem ius habere videtur ob præsumptam litterarum surreptionem. Sic colligitur ex Toler. in præfati excommunicat. 9. Sayr. lib. 3. cap. 17. num. 5. Reginald. lib. 9. cap. 1. num. 321. Grassis lib. 4. cap. 18. num. 108. Bonac. disp. 1. q. 14. punct. 2. num. 20. & 21.

14 Secunda difficultas est, An incidat Princeps in excommunicationem huius canonis, eo quod litteras Apostolicas, quibus Nuntius, seu Legatus ad eum mittitur examinare velit, an verè sint, an surreptitiae? Certum est non esse obligatum Principem admittere legatum, quousque ipse Legatus litteras patentes suæ legationis, & de quarum veritate dubitari non possit exhibeat, & manifestet; aliàs faciliè possit se Legatum fingere, si eius dicto tantum fides adhibenda esset, gravisque inconuenientia inde oriretur. Vt bene Mascard. de probat. conclus. 491. Excipit tamen nisi Cardinalis esset huic enim asserenti viue vocis oraculo Legatum esse constitutum, vel litteras legationis amississe credendum est, teste Gambaro lib. 1. de officio legati. cap. 3. Alterio lib. 5. disp. 12. c. 3. dub. 5. Exhibitis verò litteris, & nulla falsitatis suspitione probabili subortâ inique Princeps earum veritatem examini subiciet, cum ipsi datum non sit. Quod si ob huiusmodi examen earum executio detinetur, hac excommunicatione ligabitur; quia verè litterarum Apostolicarum executionem impedit. Secus verò si ex prædicto examine nullam moram executio passa est, quia Textus solum prohibentes, & impediens executionem, non verò litterarum examinatores excommunicationi subicit. Sicuti aduertit Bonac. disp. 1. q. 14. p. 2. num. 24.

15 Tertia difficultas: An impediens, seu prohibentes executionem litterarum hac excommunicatione innodentur, si de facto executio impedita non est; Affirmat Bonac. dicta disp. 1. q. 14. p. 2. num. 27. quia textus expressè excommunicat impediens, & prohibentes, ergo ex eo quod aliquis prohibeat, tamen cum effectu non impediens, huic canonem aduersatur. Sed oppositum mihi placet, quia finis huius constitutionis est, ne litterarum Apostolicarum executio detineatur. Ergo prohibitio quæ hanc constitutionem non detinet, fini huius constitutionis non obest, ac proinde ea puniri non debet. Præterea apponens impedimentum ex cuius positione executio litterarum non impeditur, nullatenus dici potest apposuisse verum impedimentum, verèque executionem impedisse; sed solum dici potest inualidum, & attentatum impedimentum apposuisse, attentatèque impedire executionem. At Pontifex non excommunicat attentantes impedire executionem, sed verè impediens. Neque obstat ratio Bonacina: nam est Pontifex a functione impediens, seu prohibentes puniat, non inde inferat prohibitionem executioni non obstantem puniri tum ob rationes dictas; tum quia Pontifex illa dysfunctione vti est, ut omnem modum verbo, & opere executioni obstantem comprehenderet. Vnde sub impediendis intellexit omnes eos qui facto, & opere executionem impediunt, sub prohibentibus verò qui verbo, & mandato executionem detinent.

16 Tertia pars huius canonis excommunicat eos qui per se, vel per alios publicè, vel occultè aut alio quouis modo directè, vel indirectè, in genere, vel specie prohibere, statuerent, seu mandare quibuscunque personis, ne pro quibusvis eorum negotiis prosequendis, seu gratis, vel litteris impetrandis ad Romanam curiam accedant, aut recursum habeant, seu gratias ipsas à dictâ sede impetrent, seu impetratis vrantur. Notanda sunt prædicta verba, ut ex illis colligatur quibus in casibus delinquentes censura afficiantur. Si enim mandes, statuas, prohibeas per te, vel per alium directè, vel indirectè ne quis ad Romanam curiam accedat, aut recursum habeat, neque litteras impetret, neque impetratis vrantur, hac censura ligaris. Consulto appositum est accedant, seu recursum habeant; quia sine impedimento quis personaliter accedat, siue ne accedat per litteras, vel per procuratorem quod est recursus sub hac excommunicatione est prohibitum, & sub eadem prohibetur, ne mandato, vel aliàs impediatis litterarum Apostolicarum impetrationem, aut illius usum. Debes au-

rem præsumptiue procedere, id est animo iniusto impediendi dictum accessum, seu recursum, litterarum impetrationem, illarumve usum. Vt notat aliis relatis Sayrus lib. 3. cap. 17. in fine. Duard. lib. 2. can. 13. quest. 9. num. 17. Alterius lib. 5. disp. 14. cap. 3. ad finem. Bonac. disp. 1. q. 14. p. 3. num. 2. Non est autem censendus Episcopus impedire litterarum Apostolicarum usum, ex eo quod velit cognoscere, an veræ sint, vel subreptiæ, maxime cum aliqua subest surreptionis suspicio, qua stante optimè denegare executionem potest quouisque Pontifex informetur, & de veritate constet; quia tunc non malitiosè; & iniuste sed potius licite, & iuste impedit litterarum usum. Sicuti docet Reginald. lib. 9.

PUNCTVM XV.

Explicatur excommunicatio decima quarta, aduersus eos qui causas à Iudicibus Ecclesiasticis auocant, vel earum cursum, executionemque litterarum Apostolicarum impediunt.

- 1 Refertur Textus.
- 2 Alijs in iuribus similis excommunicatio lata est.
- 3 Quæ persona hac excommunicatione comprehendatur.
- 4 Quæ sint actiones, ob quas hæc excommunicatio iniungitur.
- 5 Hæ actiones præstandæ sunt auctoritate publica, vt huic excommunicationi locus sit.
- 6 Item debent fieri à potestate laica, tamen si contrarium satis sit probabile.
- 7 Non est opus, vt hæ actiones præstentur prætextu exemptionum, vel aliarum gratiarum sedis Apostolicæ, tamen si contrarium graues Doctores sentiant.
- 8 Debet esse auocatio causarum pendens coram Iudice Apostolico, etsi contrarium sit probabile.
- 9 Expenduntur causæ, quæ ab hac excommunicatione excusari possunt.
- 10 Quid specialiter dicendum est in casu violentiæ?

Decimoquarto excommunicat Pontifex, & anathematizat omnes, & singulos qui per se, vel alios auctoritate propria, ac de facto quauuncunq; exemptionum, vel aliarum gratiarum, & litterarum Apostolicarum prætextu beneficiis & decimarum, ac alias causas spirituales, & spiritualibus annexas ab Auditoribus, & Commissariis nostris, aliisque Iudicibus Ecclesiasticis auocant, illorumque cursum, & audientiam ac personas, Capitula, Conuentus, Collegia causas ipsas prosequi volentes impediunt, ac de illarum cognitione tanquam Iudices interponunt. Quæ partes actrices, quæ illas committi fecerunt citationes, vel inhibitiones, aut alias litteras in eis decretas, & ad faciendum, vel consentiendum eos contra quos tales prohibitiones emanarunt à censuris, & pœnis in illis contentis absolui per statutum, vel alias compellunt, vel executionem litterarum Apostolicarum, seu executorialium, processuum, & decretorum prædictorum quomodolibet impediunt, vel suum ad id fauorem, consilium, aut assensum præstare, etiam prætextu violentiæ prohibendæ, vel aliarum prætensionum, seu etiam donec ipsi ad nos informandos (vt dicunt) supplicauerint, aut supplicari fecerint, nisi supplicationes huiusmodi coram nobis, & Sede Apostolica legitime prosequantur, etiam si talia committentes fuerint Præsidentes Cancellarium, Consiliorum, Parliamentorum, Cancellarij, Vicecancellarij, Consilij ordinarij, vel extraordinarij quorumcunq; Principum secularium, etiam Imperiali, Regali, Ducali, vel alia quacumque præfulgeant dignitate, aut Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, Commendarij, seu Vicarij fuerint.

2 Similis excommunicatio lata est in cap. quoniam de immunit. Eccl. lib. 6. aduersus eos qui in causis ad forum Ecclesiasticum spectantibus impediunt directè, vel indirectè per se, vel per alios, ne litteræ Apostolicæ impetrentur, neque litigentur coram Iudice Ecclesiastico ordinario, vel delegato, comprehenditurque dantes consilium, auxilium, vel fauorem: à qua excommunicatione absolui nequeunt quouisque Iudici Ecclesiastico, & parti læsæ satisfactionem præstiterint. In cap. quicumque de sententia excommunicat. eodem lib. 6. fertur excommunicatio aduersus offendentes, vel offendendi licentiam concedentes eos qui sententiam excommunicationis, vel suspensionis tulerunt, seu quorum occasione hæc censura latae sunt, siue offendant in personis, siue in bonis. In cap. vero unico de his que vi, metusue causa sunt, lib. 6. fertur excommunicatio aduersus abolitionem excommunicationis, suspensionis, & interdicti à iudicibus extorquentes. Hæ omnes excommunicationes in defensionem auctoritatis Ecclesiasticæ, & maxime Sedis Apostolicæ late sunt, ideoque delinquens sacrilegium committit. Vt ex

communi sententia docet Sayrus lib. 3. thesauri, c. 18. n. 1. Bonac. disp. 1. de cens. q. 15. p. 1. n. 1. & 25.

Personæ aduersus quas hæc excommunicatio Bullæ fertur sunt omnes, & singuli qui propria auctoritate, & de facto actiones ibidem prohibitas exercuerint, vel ad eas exercendas auxilium, consilium vel fauorem præstiterint, etiam si talia committentes fuerint Præsidentes Cancellarium, Consiliorum, Parliamentorum, Cancellarij, Vicecancellarij, Consilij ordinarij, vel Extraordinarij quorumcunq; Principum secularium, etiam Imperiali, Regali, Ducali, vel alia quacumque præfulgeant dignitate, aut Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, Commendarij, seu Vicarij fuerint. Notanda sunt verba propria auctoritate, & de facto. Nam si ex concessione iuris, vel summi Pontificis concessione hæc præstentur excommunicatio cessat.

Actiones verò ob quas hæc excommunicatio iniungitur variae sunt. Prima est auocare propria auctoritate, & de facto quauuncunq; exemptionum, vel aliarum gratiarum, & litterarum Apostolicarum prætextu causas spirituales, & spiritualibus annexas ab Auditoribus, & Commissariis Sedis Apostolicæ, aliisque Iudicibus Ecclesiasticis. Censetur quis causas ab aliis iudicibus auocare, si apud ipsos pendentes ad se trahi faciat, tum citando partes vt coram se compareant, causamque prosequantur, tum inhibendo iudices, coram quibus causæ agitantur, ne vterius procedant; tum inhibendo partes, ne ibidem amplius litigent, vt colligitur ex cap. vt nostrum, de appellat. lib. 2. Secunda, impedire eandem causarum cursum, & audientiam, ac personas, Capitula, Conuentus, Collegia causas ipsas prosequi volentes. At Alterio lib. 5. disp. 14. cap. 2. post initium, & Bonac. disp. 1. quest. 14. p. 1. numero 14. placet & satis probabiliter non incurri hanc censuram, ex eo tantum quod auctoritate impediatur causarum spiritualium cursum, & audientiam ac ipsas personas, Capitula, & collegia causas prosequi volentes, nisi simul te interponas tanquam Iudicem in prædictarum causarum cognitione, quia Pontifex vtitur illa particula ac, quæ coniunctiua est, & simulatem cum præcedenti requirit. Sed contrarium mihi videtur dicendum ex solo impedimento auctoritatis posito cursui, & audientie prædictarum causarum, quin te in illarum cognitione tanquam Iudicem interponas hanc censuram incurtere, quia esto illa particula ac coniungat subsequentia cum præcedentibus, non inde inferitur vtquam actionem appendendam esse ad hanc excommunicationem incurendam, sed ob quamlibet illarum incurri; quia illa particula ac, et coniungat actionem subsequentem cum præcedenti, non illam coniungit vt necessariò præcedenti antecedant, sed qui eadem excommunicatione ac præcedens afficitur, ita vt sensus sit qui impedit cursum, & audientiam causarum excommunicatione innodatur, at etiam qui de illarum cognitione tanquam iudicem se interponit. Sicuti eadem particula ac vsus fuerat Pontifex loquens de impediendo causarum cursum, & audientiam, & de impediendo personas, cum tamen quodlibet ex his impedimentis sufficit ad censuram incurendam. Tertia actio in hoc canone prohibita est in cognitione causarum spiritualium se tanquam Iudicem interponere. Et licet hæc actio in sub sequentibus Canonibus Bullæ videatur prohibita, lauis tamen prohibetur quam in presenti nam ibi quælibet causarum spiritualium cognitio prohibetur laicis, in presenti autem solum prohibetur cognitio causarum, quæ à Iudicibus Apostolicis auocantur, & quorum cursum Iudicibus Apostolicis impeditur est. Quarta actio compellere partes actrices, quæ committi fecerunt huiusmodi causas ad reuocandum, vel reuocari faciendum orationes vel inhibitiones, aut alias litteras in eis decretas. Quinta compellere per statum, vel alias easdem partes ad faciendum, vel consentiendum eos contra quos tales prohibitiones emanarunt à censuris, & pœnis in illis contentis absolui. Notandum est verbum compellere quod vim, seu violentiam significat, & inuoluntarium saltem mixtum inducit. Cap. quæstus de foro competens. Sexta impedire quomodolibet executionem litterarum Apostolicarum, executorialium, processuum, & decretorum prædictorum. Septima quæ his actionibus accessoria est præstare consilium, auxilium, vel fauorem ad aliquam ex prædictis actionibus patranda. Ob hæc igitur actiones, & quamlibet illarum, siue per se, siue per alium fiat excommunicatio iniungitur. A qua nullo modo excusat (inquit Pontifex) prætextu violentiæ prohibendæ, nec aliarum prætensionum, exemptionum, & gratiarum, litterarum Apostolicarum, seu futurarum supplicationum ad Sedem Apostolicam, nisi supplicationes huiusmodi legitime prosequantur.

Vt autem hæc pleniùs innotescat, plures difficultates enodandæ sunt. Prima est: An auocare causas, impedire earum cursum, prohibere litterarum Apostolicarum executionem, compellere partes actrices ad faciendum, vel consentiendum absolui eos contra quos tales prohibitiones emanarunt, auctoritate publica præstandum sit, vt huic censurae locus